

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 184 (XXVIII) — Nr. 451

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 16 iunie 2016

SUMAR

Pagina

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Decizia nr. 286 din 11 mai 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali 2–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 286**

din 11 mai 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Marieta Safta	— prim-magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, excepție ridicată de Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 5 în Dosarul nr. 8.555/302/2016 al Judecătorei Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 610 D/2016.

2. La apelul nominal răspunde, pentru autorul excepției, domnul avocat Mihai Rapcea, cu delegație la dosar. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Președintele Curții Constituționale dispune a se face apelul și în dosarele Curții Constituționale nr. 611 D/2016, nr. 619 D/2016, nr. 622 D/2016, nr. 623 D/2016, nr. 624 D/2016, nr. 625 D/2016, nr. 628 D/2016, nr. 629 D/2016, nr. 634 D/2016, nr. 637 D/2016, nr. 638 D/2016, nr. 639 D/2016, nr. 641 D/2016, nr. 649 D/2016, nr. 650 D/2016, nr. 651 D/2016, nr. 652 D/2016, nr. 654 D/2016, nr. 655 D/2016, nr. 656 D/2016, nr. 657 D/2016, nr. 660 D/2016, nr. 667 D/2016, nr. 669 D/2016, nr. 670 D/2016, nr. 672 D/2016, nr. 673 D/2016, nr. 676 D/2016, nr. 678 D/2016, nr. 683 D/2016, nr. 685 D/2016, nr. 687 D/2016 și nr. 688 D/2016, având ca obiect aceeași excepție de neconstituționalitate, ridicată de Spânoche Marian, și, respectiv, de Partidul 200 pentru București în dosarele nr. 8.555/302/2016, nr. 8.556/302/2016 și nr. 8.617/302/2016 ale Judecătorei Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, de Ciucă Claudiu Viorel și Partidul Național Țărănesc Creștin și Democrat — Organizația Județeană Dolj, respectiv de Neamțu Cornel și Partidul România Mare — Filiala Județului Dolj în Dosarul nr. 488/230/2016 și, respectiv, nr. 491/230/2016 ale Judecătorei Filiași, de Partidul Mișcarea Populară-Dolj în dosarele nr. 11.717/215/2016 și nr. 11.716/215/2016 ale Judecătorei Craiova — Secția civilă, de Partidul Național Democrat — Organizația Cluj în Dosarul nr. 7.745/211/2016 al Tribunalului Cluj — Secția civilă, de Partidul Pirat România în Dosarul nr. 7.178/211/2016 al Judecătorei Cluj-Napoca — Secția civilă, de Partidul 200 pentru București în Dosarul nr. 12.739/300/2016

al Judecătorei Sectorului 2 București — Secție comună, de Sticlaru Gheorghe Cosmin și, respectiv, de Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 4 în Dosarul nr. 10.180/4/2016 și, respectiv, nr. 10.182/4/2016 ale Judecătorei Sectorului 4 București — Secția civilă, de Partidul Național Democrat — Organizația Municipiului București, Partidul M10, Fenechiu Cătălin Daniel, Partidul 200 pentru București, Stochiță Cătălin Aurel, în Dosarul nr. 16/C/AL/2016, Dosarul nr. 10/C/AL/2016, Dosarul nr. 17/C/AL/2016, Dosarul nr. 21/C/AL/2016, Dosarul nr. 16/ALA/2016 al Tribunalului București — Secția a IV-a civilă, de Partidul Uniunea Creștin Democrată din România, Partidul Platforma Acțiune Civică a Tinerilor — PACT, și, respectiv, de Partidul 200 pentru București în dosarele nr. 8.222/303/2016, nr. 8.221/303/2016, nr. 8.226/303/2016, nr. 8.225/303/2016, și nr. 8.183/303/2016, ale Judecătorei Sectorului 6 București — Secția civilă, de Schmid Daniel, Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 3, Partidul 200 pentru București, și, respectiv, de Covaci Andrei în dosarele nr. 10.442/301/2016, nr. 10.441/301/2016, nr. 10.444/301/2016, nr. 10.510/301/2016 ale Judecătorei Sectorului 3 București — Secția civilă, de Partidul Național Democrat — Organizația Arad în Dosarul nr. 2.169/108/2016 al Tribunalului Arad — Secția a II-a civilă, de Partidul Verde — Filiala Județeană Dâmbovița în Dosarul nr. 1.908/120/2016 al Tribunalului Dâmbovița — Secția I civilă, de Partidul Socialist Român — PSR Ialomița în Dosarul nr. 1.082/98/2016 al Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă, de Partidul M10 în Dosarul nr. 3.458/30/2016 al Curții de Apel Timișoara — Secția I civilă, în Dosarul nr. 10.530/325/2016 al Judecătorei Timișoara — Secția a II-a civilă și în Dosarul nr. 10.531/325/2016 al Judecătorei Timișoara — Secția I civilă, de Partidul Socialist Român — Filiala Dolj în Dosarul nr. 11.606/215/2016, Tribunalul Dolj — Secția I civilă și de Partidul Național Democrat — Organizația județeană Bihor în Dosarul nr. 1.854/111/2016 al Tribunalului Bihor — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal.

4. La apelul nominal răspunde, pentru Spânoche Marian, Partidul Național Democrat — Organizația Cluj, Sticlaru Gheorghe Cosmin, Partidul Național Democrat — Organizația Municipiului București, Fenechiu Cătălin Daniel, Schmid Daniel, Partidul Național Democrat — Organizația Arad, Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 3, Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 4 și Partidul Național Democrat — Organizația Județeană Bihor, autori ai excepției de neconstituționalitate în dosarele Curții Constituționale nr. 611 D/2016, nr. 624 D/2016, nr. 627 D/2016, nr. 634 D/2016, nr. 637 D/2016, nr. 639 D/2016, nr. 656 D/2016, nr. 669 D/2016, nr. 676 D/2016 și nr. 688 D/2016, domnul avocat Mihai Rapcea.

5. Pentru Partidul Pirat România, autor al excepției în Dosarul nr. 625 D/2016, răspunde domnul Claudiu-Nicolae Mărginean, președinte fondator.

6. Pentru Partidul 200 pentru București, autor al excepției în dosarele nr. 628 D/2016, nr. 629 D/2016, nr. 641 D/2016,

nr. 654 D/2016 și nr. 670 D/2016, răspunde doamna avocat Irina-Elena Răileanu.

7. Pentru Partidul M10, autor al excepției în dosarele 638 D/2016 și nr. 673 D/2016, răspunde domnul Eduard Wagner-Voinescu, secretar general.

8. Pentru Partidul Uniunea Creștin Democrată din România, în dosarele nr. 649 D/2016 și nr. 652 D/2016 răspunde Valentin Licxandru, președinte.

9. Pentru Partidul Socialist Român — PSR Ialomița și pentru Partidul Socialist Român — Filiala Dolj, autori ai excepției de neconstituționalitate în dosarele nr. 660 D/2016 și nr. 685 D/2016, răspunde Dima Petrică, președinte organizație.

10. În Dosarul nr. 672 D/2016 răspunde autorul excepției, domnul Andrei Covaci.

11. Lipsesc Ciucă Claudiu Viorel, Partidul Național Țărănesc Creștin și Democrat — Organizația județeană Dolj, Partidul Mișcarea Populară Dolj, Biroul Electoral Județean Cluj, Biroul Electoral al Circumscripției Electorale nr. 6 — Sector 6 București, Partidul Platforma Acțiune Civică a Tinerilor — PACT, Partidul Verde — Filiala Județeană Dâmbovița, Neamțu Cornel, Partidul România Mare — Filiala Județului Dolj, Biroul Electoral de Circumscripție al Municipiului Timișoara, Stochiță Aurel Cătălin, Biroul Electoral de Circumscripție Județeană nr. 5 Bihor, față de care procedura de citare este legal îndeplinită. În cauza ce face obiectul Dosarului nr. 619 D/2016 al Curții Constituționale, autorul excepției Ciucă Claudiu Viorel a depus concluzii scrise prin care solicită admiterea excepției de neconstituționalitate a art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015, având atașate Codul bunelor practici în materie electorală adoptat de Comisia de la Veneția, precum și hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului din data de 11 iunie 2009, pronunțată în Cauza *Petkov și alții împotriva Bulgariei* și din data de 2 martie 2010, pronunțată în Cauza *Grosaru împotriva României*.

12. Având în vedere obiectul identic al excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în toate aceste dosare, președintele pune în discuție, din oficiu, problema conexării lor. Părțile prezente și, respectiv, reprezentanții părților sunt de acord cu conexarea. Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de conexare a cauzelor. Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, dispune conexarea dosarelor nr. 611 D/2016, nr. 619 D/2016, nr. 622 D/2016, nr. 623 D/2016, nr. 624 D/2016, nr. 625 D/2016, nr. 628 D/2016, nr. 629 D/2016, nr. 634 D/2016, nr. 637 D/2016, nr. 638 D/2016, nr. 639 D/2016, nr. 641 D/2016, nr. 649 D/2016, nr. 650 D/2016, nr. 651 D/2016, nr. 652 D/2016, nr. 654 D/2016, nr. 655 D/2016, nr. 656 D/2016, nr. 657 D/2016, nr. 660 D/2016, nr. 667 D/2016, nr. 669 D/2016, nr. 670 D/2016, nr. 672 D/2016, nr. 673 D/2016, nr. 676 D/2016, nr. 678 D/2016, nr. 683 D/2016, nr. 685 D/2016, nr. 687 D/2016 și nr. 688 D/2016 la Dosarul nr. 610 D/2015, care a fost primul înregistrat.

13. Având cuvântul în dosarele în care autori ai excepției de neconstituționalitate sunt Partidul Național Democrat și candidați susținuți de acest partid, domnul avocat Mihai Rapcea solicită admiterea excepției de neconstituționalitate, susținând, în esență, că instituirea condiției prevăzute de art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 este neconstituțională. Invocând în acest sens Decizia nr. 75/2015 a Curții Constituționale, arată că dacă un număr de 25.000 de semnături de susținere la înființarea unui partid politic a fost considerat excesiv, se ridică întrebarea de ce acel partid politic nu este lăsat să candideze. Formulează o serie de considerații referitoare la erodarea clasei politice și probleme ale sistemului, arătând că pentru a asigura reprezentativitatea candidaturilor trebuie identificate elemente care să le departajeze în funcție de criterii obiective. Invocă și diferențele existente între partidele mari și cele mici, arătând, cu referire la procentul instituit de legiuitor, că acesta presupune, în realitate, a aduna 1% din populația cu drept de vot din România.

Acest sistem este excesiv, cu atât mai mult cu cât oamenii nu mai au încredere în clasa politică și, prin urmare, nu mai semnează liste de susținători. Ca urmare, degeaba s-au înființat partide politice cu 3 membri fondatori dacă acestea nu pot participa cu candidați la alegeri. Practic, cei 25.000 de susținători, ca și condiție legală, au fost „mutați” de la înființarea partidelor politice la depunerea candidaturilor. Se încalcă astfel dispozițiile constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3), art. 16, art. 36 și art. 37.

14. Doamna avocat Irina-Elena Răileanu, în cauzele în care autor al excepției de neconstituționalitate este Partidul 200 pentru București, susține că normele criticate încalcă prevederile art. 37 alin. (1) din Constituție, ale art. 40 din Carta Drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și pe cele ale art. 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice. Astfel, față de normele invocate, orice cetățean are dreptul, fără restricții nerezonabile, de a alege și de a fi ales. Invocă prevederile art. 53 din Constituție, solicitând aplicarea unui test de proporționalitate între ingerința impusă de stat și interesul public ocrotit, după modelul celui realizat prin Decizia nr. 75/2015. Față de această jurisprudență, arată că instituirea unui anumit prag de reprezentativitate este justificată dacă nu are ca efect suprimarea dreptului, iar condiția impusă de art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015, prin criteriul referitor la numărul minim de semnături de susținere, afectează dreptul de a fi ales în însăși substanța sa. Acesta favorizează partidele parlamentare, care pot cumula numărul de semnături, pe când partidele mici nu o pot face. Procentul de 1% nu este în concordanță nici cu Codul bunelor practici în materie electorală adoptat de Comisia de la Veneția, situându-se la pragul maxim pe care acesta îl stabilește. Dând exemplu legislația din Marea Britanie, arată că, în ceea ce privește reglementarea criticată, nu există acel just echilibru între interesele colective și cele individuale. Pentru a înlătura viciul de neconstituționalitate se impune ca legiuitorul, în marja sa limitată de apreciere, să reexamineze dispozițiile art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015, în sensul reducerii numărului de semnături de susținere.

15. Domnul Dima Petrică, pentru Partidul Socialist Român — PSR Ialomița și Partidul Socialist Român — Filiala Dolj susține admiterea excepției de neconstituționalitate, întrucât textul de lege criticat încalcă flagrant drepturile electorale, aducând atingere gravă dreptului cetățenilor de a participa la viața administrativă, prin instituirea unor reguli excesiv de severe. Arată că își însușește toate cele susținute de domnii avocați în pledoariile lor și solicită Curții să declare neconstituționalitatea art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015. Apreciază că astfel se va face un act de dreptate și viața politică va intra pe un făgaș normal.

16. Domnul Valentin Licxandru, pentru Partidul Uniunea Creștin Democrată din România, arată că nu va relua argumentația de tip juridic din dosar, ci doar dorește să scoată în evidență o inadecvare, și anume că numărul de semnături stabilite de lege pentru susținerea unei candidaturi este necorelat cu realitatea din viața socială, îngrădindu-se dreptul cetățeanului de a candida. Astfel, este vorba despre perioada foarte scurtă de strângere a semnăturilor până la data la care acestea trebuie predate. Apoi, este vorba despre numărul foarte mare de semnături care trebuie strânse, număr care trebuie adecvat și adus la un nivel rezonabil. Se referă și la modificările legislative intervenite în anul 2015, în sensul că în prezent nu mai este obligatorie, ci este lăsată la latitudinea autorităților publice locale asigurarea de spații partidelor nou-înființate. Solicită admiterea excepției de neconstituționalitate.

17. Domnul Wagner-Voinescu Eduard, pentru Partidul M10, arată că, deși în prezent un partid politic poate fi înființat cu 3 semnături, pentru înregistrarea unei candidaturi numărul de semnături este mult mai mare. Astfel, este protejat dreptul de

asociere, dar nu și dreptul de a fi ales. Invocând Decizia nr. 75/2015 a Curții Constituționale, solicită aplicarea testului de proporționalitate și în prezenta cauză, întrucât dacă numărul de susținători cerut pentru înființarea unui partid politic a fost apreciat atunci ca fiind excesiv, atunci procentul de 1% stabilit de reglementarea criticată este fundamental excesiv. Astfel, este imperios necesar ca marja de apreciere a legiuitorului în instituirea condițiilor de exercitare a dreptului de a fi ales să nu depășească ce este necesar pentru atingerea scopului urmărit. Solicită admiterea excepției și constatarea neconstituționalității art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015.

18. Domnul Claudiu-Nicolae Mărginean, pentru Partidul Pirat România, solicită îndreptarea legii care prin cerințele ei este excesivă. În completarea celor susținute în fața instanței de judecată, se referă la un aspect de ordin tehnic, cu trimitere la Codul bunelor practici în materie electorală. Astfel, Legea nr. 115/2015 aplică doar jumătate din recomandările Comisiei de la Veneția, adică procentul de 1%, dar nu fixează reguli clare de verificare a semnăturilor, ceea ce lasă loc de abuzuri. Astfel, legea nu stabilește cum se verifică aceste semnături, astfel cum se reglementează în alte state ale Uniunii Europene. Or, în condițiile în care sunt milioane de semnături de verificat, nu se știe cum se verifică acestea. Este o eroare logică ce trebuie să înceteze.

19. Domnul Covaci Andrei arată că norma juridică trebuie să răspundă necesităților. Este o situație paradoxală, în sensul că există un Cod de bune practici în materie electorală și totuși se menține o discrepanță între un partid cu vechime și un candidat nou. Criteriul reprezentativității este evaluat obiectiv *in abstracto*, or, ar trebui să se asigure un echilibru între interesele în discuție. Arată, totodată, că procentul la care se referă Comisia de la Veneția este de maximum 1%; or, legea română stabilește și un număr minimum (500, 100 de semnături), care reprezintă, procentual, mai mult decât 1%. Ca urmare, chiar dacă s-a acordat o facilitate partidelor politice, în sensul că acestea pot fi înființate cu un minim de 3 membri, s-au instituit condiționalități de natură să facă inoperantă această facilitate. Solicită admiterea excepției de neconstituționalitate.

20. Având cuvântul, reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate. Arată că, potrivit art. 73 lit. a) din Constituție, legiuitorul ordinar este singurul în drept să reglementeze sistemul electoral, iar, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul la alegeri libere nu este absolut, legiuitorul având o marjă de apreciere în reglementarea modului de exercitare a acestuia, cu condiția să nu îl lipsească de conținut. Nu se poate susține că procentul reglementat de art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 ar reprezenta o cerință excesivă, criticile formulate cu privire la acesta fiind neîntemeiate.

21. După strigarea dosarelor având ca obiect alte excepții de neconstituționalitate, prim-magistratul-asistent referă că pe lista de ședință se mai află cauze având ca obiect dispozițiile art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015. Președintele dispune a se face apelul și în aceste dosare.

22. Pentru Partidul Verde, autor al excepției de neconstituționalitate în Dosarul nr. 635 D/2016, răspunde Tașcu-Stavre Miroslav-Valeriu, candidatul propus la funcția de primar.

23. Pentru Lungu Liviu, autor al excepției de neconstituționalitate în Dosarul nr. 636 D/2016, răspunde Oprea Marius Mihai, în calitate de delegat.

24. Pentru Partidul Comunitar din România — Filiala Municipiului București, în Dosarul nr. 640 D/2016, răspunde Ignatencu Petre, în calitate de președinte.

25. Având în vedere obiectul identic al excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în toate aceste dosare, președintele pune în discuție conexarea lor. Părțile, precum și Ministerul Public, sunt de acord cu conexarea dosarelor

nr. 635 D/2016, nr. 636 D/2016 și nr. 640 D/2016 la Dosarul nr. 610 D/2016, primul înregistrat.

26. Având cuvântul pentru susținerea excepției de neconstituționalitate, domnul Oprea Marius Mihai face referire la concluziile scrise depuse de domnul Lungu Liviu la dosar, prin care, pentru a susține caracterul excesiv al condiției stabilite de legiuitor, se oferă ca exemplu situația satului Rătez din comuna Godinești, județul Gorj, care „are 45 de persoane cu drept de vot”, atașând în acest sens și o înregistrare a unui reportaj cu privire la satul menționat. Se susține că sunt peste „50 de comune în această situație în județele Gorj, Bihor, Neamț, Suceava, Giurgiu, Tulcea, Constanța, Ialomița, Teleorman etc.” Arată că se încalcă drepturile cetățenilor, legea criticată creând premisele unei discriminări electorale. Depune la dosar concluzii scrise.

27. Domnul Tașcu-Stavre Miroslav-Valeriu, pentru Partidul Verde, arată că textul de lege criticat este discriminatoriu; toți cetățenii trebuie să aibă posibilitatea de a candida. De aceea legea ar trebui pusă în acord cu Constituția. Solicită admiterea excepției de neconstituționalitate.

28. Domnul Ignatencu Petre, pentru Partidul Comunitar din România — Filiala Municipiului București, arată că legiuitorul este chemat să stabilească reguli, însă legiuitorul este subiectiv, astfel încât există un număr mare de partide nedreptățite, cărora nu li se permite să vină la startul alegerilor. Li se cere, practic, un vot prealabil și la vedere, lucru absolut nepermis și inacceptabil. Invocă elemente de fapt, dificultăți concrete în privința întocmirii listelor de susținători. Arată că textul art. 49 alin. (2) din Constituție ar trebui exclus, și solicită admiterea excepției de neconstituționalitate.

29. Reprezentantului Ministerului Public menține concluziile de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

30. Prin Sentința civilă nr. 3.275 din 28 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 8.555/302/2016, Încheierea din 28 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 8.556/302/2016 și Sentința civilă nr. 3.326 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 8.617/302/2016, **Judecătoria Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali**, excepție ridicată de Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 5, de Spânoche Marian și, respectiv, de Partidul 200 pentru București.

31. Prin Sentința civilă nr. 225 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 488/230/2016 și Sentința civilă nr. 227 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 491/230/2016, **Judecătoria Filiași a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) și, respectiv, art. 49 din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Ciucă Claudiu Viorel și Partidul Național Țărănesc Creștin și Democrat — Organizația Județeană Dolj, precum și, respectiv, de Neamțu Cornel și Partidul România Mare — Filiala Județului Dolj.

32. Prin Încheierea din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 11.717/215/2016 și Încheierea din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 11.716/215/2016, **Judecătoria Craiova — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Mișcarea Populară — Dolj.

33. Prin Sentința civilă nr. 237 din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 7.745/211/2016, **Tribunalul Cluj — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Național Democrat — Organizația Cluj.

34. Prin Sentința civilă nr. 3.989 din 22 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 7.178/211/2016, **Judecătoria Cluj-Napoca — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Pirat România.

35. Prin Sentința civilă nr. 5.748 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 12.739/300/2016, **Judecătoria Sectorului 2 București — Secție comună a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul 200 pentru București.

36. Prin Sentința civilă nr. 10-AL din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 10.180/4/2016 și Sentința civilă nr. 18 AL din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 10.182/4/2016, **Judecătoria Sectorului 4 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Sticlăru Gheorghe Cosmin și, respectiv, de Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 4.

37. Prin Sentința civilă nr. 28 AL din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 28/C/AL/2016 și Decizia civilă nr. 27 A din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 25/ALA/2016, **Tribunalul București — Secția a III-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Verde și, respectiv, Lungu Liviu.

38. Prin Sentința civilă nr. 15 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 16/C/AL/2016, Sentința civilă nr. 12 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 10/C/AL/2016, Sentința civilă nr. 11 AL din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 17/C/AL/2016, Sentința civilă nr. 16 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 18/C/AL/2016, Sentința civilă nr. 24 AL din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 21/C/AL/2016, și, respectiv, Decizia civilă nr. 11 AP din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 16/ALA/2016, **Tribunalul București — Secția a IV-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Național Democrat — Organizația Municipiului București, Partidul M10, Fenechiu Cătălin Daniel, Partidul Comunitar din România, Partidul 200 pentru București și, respectiv, de Stochiță Cătălin Aurel.

39. Prin Sentința civilă nr. 3.830 din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 8.222/303/2016, Sentința civilă nr. 3.829 din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 8.221/303/2016, Sentința civilă nr. 3.834 din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 8.226/303/2016, Sentința civilă nr. 3.833 din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 8.225/303/2016 și Sentința civilă nr. 3.824 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 8.183/303/2016, **Judecătoria Sectorului 6 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Uniunea Creștin Democrată din România, Partidul Platforma Acțiune Civică a Tinerilor — PACT și, respectiv, de Partidul 200 pentru București.

40. Prin Sentința civilă nr. 6.354 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 10.442/301/2016, Sentința civilă nr. 6.361 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul

nr. 10.441/301/2016, Sentința civilă nr. 6.356 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 10.444/301/2016 și, respectiv, Sentința civilă nr. 6.359 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 10.510/301/2016, **Judecătoria Sectorului 3 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Schmid Daniel, Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 3, Partidul 200 pentru București și, respectiv, de Covaci Andrei.

41. Prin Sentința civilă nr. 360 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 2.169/108/2016, **Tribunalul Arad — Secția a II-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Național Democrat — Organizația Arad.

42. Prin Sentința civilă nr. 691 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 1.908/120/2016, **Tribunalul Dâmbovița — Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Verde — Filiala Județeană Dâmbovița.

43. Prin Decizia civilă nr. 310 A din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 1.082/98/2016, **Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Socialist Român — PSR Ialomița.

44. Prin Decizia civilă nr. 126 din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 3.458/30/2016, **Curtea de Apel Timișoara — Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul M10.

45. Prin Sentința civilă nr. 4.526 din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 10.530/325/2016 și Sentința civilă nr. 4.761 din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 10.531/325/2016, **Judecătoria Timișoara — Secția a II-a civilă și Judecătoria Timișoara — Secția I civilă au sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată, în ambele cauze, de Partidul M10.

46. Prin Decizia nr. 1.012 din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 11.606/215/2016, **Tribunalul Dolj — Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Socialist Român — Filiala Dolj.

47. Prin Încheierea din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 1.854/111/2016, **Tribunalul Bihor — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Partidul Național Democrat — Organizația județeană Bihor.

48. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în cauze având ca obiect contestații formulate de partide politice sau reprezentanți ai partidelor politice împotriva hotărârilor de respingere a listelor de candidați/candidaților, după caz, la funcții electivă, pentru neîndeplinirea condiției numărului minim de susținători prevăzute de art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015. Într-o singură cauză, excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de un candidat independent, și anume Stochiță Cătălin Aurel.

49. În motivarea excepției de neconstituționalitate Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 5, Spânoche Marian, Partidul Național Democrat — Organizația Cluj, Sticlăru Gheorghe Cosmin, Partidul Național Democrat — Organizația Municipiului București, Fenechiu Cătălin Daniel,

Schmid Daniel, Partidul Național Democrat — Organizația Arad, Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 3, Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 4, Stochiță Cătălin Aurel și Partidul Național Democrat — Organizația Județeană Bihor susțin, în esență, faptul că prevederile art. 37 din Constituție care reglementează conținutul dreptului de a fi ales nu prevăd nicio condiționare de genul celei stabilite de art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015. Lipsa trimiterii în textul constituțional la o reglementare prin lege a dreptului de a fi ales denotă, în opinia autorilor excepției, voința Adunării Constituante de a stabili prin legea fundamentală nu doar condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un cetățean pentru a fi ales, cât și consacrarea accesului liber al cetățenilor la funcțiile electivă. Ca urmare, textul criticat îngrădește nepermis dreptul de a fi ales. Totodată, acesta încalcă principiul egalității în drepturi, câtă vreme, de exemplu, cetățenii aparținând unei minorități, români într-o comună precum Harghita sau Covasna, germani într-o localitate din Timiș sau Brașov sau maghiari într-o localitate din Hunedoara, nu vor putea să voteze un candidat conațional în localități unde numărul acestora nu permite strângerea numărului de susținători prevăzuți de lege. Se regăsește, în această ipoteză, și încălcarea dreptului de a fi ales. Este încălcat, deopotrivă, dreptul la viață intimă, familială și privată, sub aspectul utilizării datelor cu caracter personal, și se creează o discriminare între partidele care au o bază de date și partidele noi, întrucât primele pot întocmi listele de susținere doar prin solicitarea semnăturii pe table, datele putând fi completate de voluntari. De asemenea, textul de lege criticat încalcă prevederile constituționale referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, întrucât condiția impusă de lege nu privește „apărarea drepturilor și a libertăților cetățenilor”, ci constituie, în fapt, o încălcare a acestora dreptul de a fi ales.

50. **Ciucă Claudiu Viorel și Partidul Național Țărănesc Creștin și Democrat — Organizația Județeană Dolj** susțin, în esență, că recomandările Comisiei de la Veneția impun un număr maxim de 1% de susținători, în timp ce art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 impune un număr minim de 1% și un număr de semnături care depășește acest procent (500 pentru localitățile urbane). Legiuitorul nu a fost de bună credință impunând un număr de semnături excesiv, încălcând astfel prevederile art. 37 din Constituție. În România există orașe care au un număr de locuitori mai mic de 5.000 sau apropiat, iar impunerea pragului de 500 de semnături reprezintă o listă de susținători de aproape 10% din numărul de alegători. Se invocă și Decizia Curții Constituționale nr. 75/2015, prin care Curtea a constatat neconstituționalitatea art. 19 alin. (3) din Legea partidelor politice nr. 14/2003, „statuând că partidele se pot înființa cu doar 3 semnături de susținere”. Legea partidelor politice a fost modificată, dar s-au păstrat restricții similare în privința depunerii de candidaturi. Având în vedere prevalența dreptului european asupra celui intern, în condițiile art. 20 și art. 148 din Constituție, hotărârile de respingere a candidaturii/listelor sunt nelegale.

51. **Partidul Mișcarea Populară — Dolj, Lungu Liviu și Partidul Comunitar din România**, cu o motivare asemănătoare, critică, în esență, „mecanismul” instituit de legiuitor în ceea ce privește criteriile de reprezentativitate pe care trebuie să le îndeplinească un candidat față de ceilalți competitori aparținând partidelor la putere, dar mai ales față de candidații care sunt acum primari în exercitarea mandatului, și care este format din doi piloni: obligația prezentării unei liste cu un număr excesiv de semnături de susținere la depunerea candidaturii [art. 49 alin. (2) din lege] și suprimarea unui al doilea tur de scrutin în caz că niciun competitor nu obține majoritatea simplă de 50% + 1 din voturile valabil exprimate și organizarea unui tur secund doar în caz de balotaj [art. 101 alin. (2) și (3) din lege]. Numărul de susținători prevăzuți de lege, ca și condiție

de intrare în competiția electorală, este excesiv, iar termenul de strângere a semnăturilor este foarte scurt, ceea ce „reprezintă o ingerință excesivă a statului în exercitarea dreptului de a fi ales, practic aceasta echivalând cu o constrângere insurmontabilă”. Se invocă Decizia nr. 75/2015, prin care Curtea Constituțională a examinat, printre altele, excepția de neconstituționalitate a art. 19 alin. (3) din Legea partidelor politice nr. 14/2003, care prevedea obligativitatea prezentării unei liste cu 25.000 de semnături pentru înregistrarea unui partid politic și a decis că, în actualele condiții social-politice românești, articolul care impunea obligația menționată este neconstituțional. Ca urmare a deciziei menționate, s-a adoptat Legea nr. 114/2015 privind modificarea și completarea Legii partidelor politice nr. 14/2003, potrivit căreia partidele politice se pot înființa cu doar 3 semnături de susținere, astfel că, în aceeași perioadă în care legiuitorul pune legea partidelor politice în acord cu rigorile Constituției și elimina o ingerință excesivă a statului, același legiuitor, elaborând o nouă lege a alegerilor locale, a păstrat aceleași restricții în privința candidaților independenți, care păreau justificate la începutul anilor '90, fără să arate însă dacă mai au o justificare în România anulul 2015. Or, „față de populația votantă din România, de aproximativ 18 milioane de persoane, cifra de 25.000 de semnături reprezintă 0,13%. Dacă acest procent a fost găsit ca excesiv de către Curtea Constituțională a României, atunci procentul de 1% de semnături cerut pentru depunerea unei candidaturi apare cu atât mai excesiv. În plus, cele 2580 de semnături cerute pentru depunerea unei candidaturi independente la funcția de primar al municipiului Craiova sunt de același ordin de mărime cu cele 25.000 cerute înainte pentru înregistrarea unui partid politic, deci cer un efort logistic de anvergură similară. În consecință, art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 a căpătat un pronunțat caracter de neconstituționalitate odată cu publicarea Deciziei nr. 75/2015 a Curții Constituționale, încălcând prevederile art. 37 alin. (1) din Constituție referitoare la dreptul de a fi ales. Precizează că „restricția impusă candidaților la funcția de primar, aceea de a prezenta o listă de semnături reprezentând 1% din cetățenii înscrși în listele electorale, figurează în legislația românească de 25 de ani, când a fost adoptată Legea nr. 70/1991 privind alegerile locale [art. 41 alin. (2)], prevederea fiind preluată atât în Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale (unde s-a revenit la procentul de 1%), fără ca nimeni să-și pună problema dacă aceasta mai corespunde actualelor condiții socio-politice ale României.

52. **Partidul Pirat România** susține că în cauză sunt încălcate atât norme constituționale, cât și dispoziții ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Invocă în acest sens prevederile art. 20 și, respectiv, art. 148 alin. (2) din Constituție, referitoare la tratatele internaționale în materia drepturilor omului la care România este parte și, respectiv, referitoare la dreptul Uniunii Europene și aplicabilitatea acestuia. Susține, în esență, că art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 încalcă prevederile art. 37 din Constituție, întrucât „instituie condiționări și limitări ale dreptului de a fi ales care excedează normelor constituționale”. Textul de lege criticat prevede o ingerință care nu întrunește condițiile prevăzute de art. 53 din Constituție, respectiv de art. 18 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, legea nu menționează motivul pentru care s-a adoptat o asemenea măsură restrictivă, iar necesitatea asigurării unei reprezentativități crescute nu poate fi încadrată în enumerarea limitativă pe care art. 53 din Constituție o prevede. Mai mult, nu este îndeplinită nici cerința ca măsura să fie necesară într-o societate democratică, neputând fi acceptată ideea că un prag mai redus decât cel de 1% sau chiar formal nu ar putea oferi suficiente garanții că obiectivul social apărat prin voința legiuitorului va putea fi atins. Se arată că, în statele

membre ale Uniunii Europene, existența unor susținători este legată de nevoia existenței a cel puțin trei persoane pentru a certifica realitatea apartenenței candidatului la partidul politic care îi propune și nu de limitare a exercitării unui drept. Ingerința statului român în exercitarea dreptului de a fi ales contravine și jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 1 aprilie 2008 pronunțată în Cauza *Varga împotriva României*, Hotărârea din 18 februarie 1992, pronunțată în Cauza *Moustaquim împotriva Belgiei*, Hotărârea din 24 aprilie 1996, pronunțată în Cauza *Boughanemi împotriva Franței* etc). Se invocă și încălcarea art. 14 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale referitoare la interzicerea discriminării, coroborat cu art. 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție, referitor la dreptul la alegeri libere. Textele convenționale menționate stabilesc în acest sens, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, faptul că democrația reprezintă un element fundamental în ordinea publică europeană (Cauza *Zdanoka împotriva Letoniei*), statul are un rol de ultim garant al pluralismului, rol care presupune ca acesta, adoptând măsuri pozitive, să organizeze alegeri democratice în condiții care să asigure libera exprimare a poporului asupra alegerii corpului reprezentativ (Cauza *Informationsverein Lentia și alții împotriva Austriei*), precum și că exprimarea opiniei poporului este de neconceput fără ajutorul unei pluralități de partide politice și că nicio formă de constrângere nu trebuie exercitată asupra alegătorilor în ceea ce privește alegerea candidaților sau partidelor. Or, instituirea unui prag minim de susținători ai unui candidat împiedică exercitarea liberă a dreptului de a fi ales, în sensul interpretării date și în jurisprudența invocată, iar restricția nu este justificată și nici proporțională.

53. Partidul 200 pentru București, Partidul Uniunea Creștin Democrată din România, precum și Covaci Andrei, cu o motivare similară, susțin, în esență, că textul de lege criticat încalcă prevederile art. 37 și art. 53 din Constituție, referitoare la dreptul de a fi ales și restrângerea exercițiului unor drepturi sau a unor libertăți. Se invocă termenul scurt (5 zile) de la momentul la care se află numărul oficial al cetățenilor înscrși în listele electorale în funcție de care se va determina numărul necesar de semnături și până la data-limită la care pot fi depuse candidaturile, termen care conduce la imposibilitatea fizică de strângere a semnăturilor, cu semnificația unei ingerințe excesive în dreptul de a fi ales. Se mai arată că, pentru un partid politic, lipsit de logistica tehnică și umană a partidelor mari, plafonul de 1% de semnături din numărul alegătorilor rămâne „o constrângere insurmontabilă”. Se invocă Decizia Curții Constituționale nr. 75/2015, precum și același raționament expus și în motivările precedente, referitor la schimbarea de viziune necesară din perspectiva acestei decizii și în privința numărului de susținători ai candidaților la funcțiile electivă. Cu referire la considerentele care au fundamentat această decizie, se conchide că restricțiile impuse prin art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 nu garantează un just echilibru între interesul general și drepturile fundamentale prevăzute de Constituția României. Se susține că, aplicând testul de proporționalitate asupra ingerinței statului asupra dreptului constituțional de a fi ales, rezultă cu evidență neconstituționalitatea textului criticat.

54. Partidul Verde susține, în esență, că prin condiția stabilită de art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 se încalcă prevederile constituționale ale art. 37 referitoare la dreptul de a fi ales, coroborate cu cele ale art. 16, referitoare la egalitatea în drepturi. Textele constituționale invocate nu precizează că dreptul de a fi ales poate fi condiționat de reglementări restrictive, criterii sau măsuri discriminatorii. Se impune deci modificarea legislației electorale în acord cu normele constituționale. Se încalcă și art. 21 din Declarația Universală a Drepturilor Omului referitor la dreptul de a fi ales, prin aceea că

accesul la funcțiile publice în cadrul alegerilor locale nu mai este unul egal, conform textului de referință menționat, ci unul condiționat. Se mai susține că textul este contrar Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, întrucât persoanele care colectează datele nu sunt autorizate în prealabil de către autoritatea competentă, consecința fiind nelegalitatea integrală a listelor de susținători.

55. Partidul M10 și Partidul Platforma Acțiune Civică a Tinerilor — PACT, cu o motivare asemănătoare, invocă prevederile art. 40 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, dispozițiile Codului bunelor practici în materie electorală și prevederile art. 37 din Constituție, susține, în esență, că, față de dispozițiile legii fundamentale, nu există nicio rațiune pentru a impune limitarea exercitării dreptului de a fi ales prin raportare la numărul de alegători, „condiționarea aprobării unei liste de candidați prin raportare la numărul de alegători prevăzută de Legea nr. 115/2015” reprezentând „o puternică ingerință în exercitarea dreptului fundamental de a fi ales”. Astfel, prin impunerea unui anumit număr de susținători nu este evitat pericolul unei candidaturi formale, aceasta având ca scop tergiversarea și îngreunarea procesului electoral. În opinia autorului excepției, condițiile restrictive impuse prin art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 sunt excesive în comparație cu jurisprudența Curții Constituționale referitoare la înființarea partidelor politice, încălcând prevederile art. 53 din Constituție. Consideră că „această conduită a legiuitorului, de a stabili concepte diferite de reprezentativitate unor situații similare, reprezintă, în realitate, o veritabilă manipulare a legislației electorale”. Face referire în acest sens la Decizia nr. 75/2015, cu un raționament identic celor expuse în motivările mai sus reținute, și cu concluzia că cele reținute în această decizie, prin aplicarea testului de proporționalitate, se aplică *mutatis mutandis* și în privința alegerilor locale, astfel încât „art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 reprezintă o ingerință a statului asupra dreptului fundamental de a fi ales”. Mai arată că recomandările Comisiei de la Veneția prevăd un număr maxim de 1% de susținători, în timp ce art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 impune un număr minim de 1%, ceea ce conferă „un caracter disproporționat și rigid legislației electorale române”.

56. Partidul Verde — Filiala Județeană Dâmbovița susține că textul de lege criticat încalcă prevederile art. 37 din Constituție, referitor la dreptul de a fi ales și împiedică exercitarea voinței politice a partidului, deși este legal constituit.

57. Partidul Socialist Român — PSR Ialomița susține că textul de lege criticat cuprinde prevederi confuze, neclare, dând naștere la interpretări, iar **Partidul Socialist Român — Filiala Dolj** susține că dispozițiile criticate sunt neconstituționale, reprezentând o ingerință excesivă asupra dreptului de a fi ales. Câtă vreme un partid poate funcționa cu cel puțin trei membri fondatori, cerința prevăzută de art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 limitează un drept constituțional, și, în plus, contravine Legii partidelor politice nr. 14/2003, astfel cum a fost modificată. Se invocă încălcarea art. 11, art. 20, art. 16 alin. (3), art. 37, art. 53 și art. 148 din Constituție, precum și Codul bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia de la Veneția.

58. Neamțu Cornel și Partidul România Mare — Filiala Județului Dolj, referindu-se la obligația depunerii de liste de susținători pentru alegerile locale din iunie 2016, susțin că recomandările Comisiei de la Veneția impun un număr maxim de 1% de susținători, în timp ce art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 impune un număr minim de 1% și un număr de semnături care depășește acest procent (500 pentru localitățile urbane). Legiuitorul nu a fost de bună credință impunând un număr de semnături excesiv, ceea ce încalcă prevederile art. 16

alin. (3) și art. 37 din Constituție. În România există orașe care au un număr de locuitori mai mic de 5.000 sau apropiat, iar impunerea pragului de 500 de semnături reprezintă o listă de susținători de aproape 10% din numărul de alegători. Se invocă și Decizia Curții Constituționale nr. 75/2015, prin care Curtea a constatat neconstituționalitatea art. 19 alin. (3) din Legea partidelor politice, „statuând că partidele se pot înființa cu doar 3 semnături de susținere”. Legea partidelor politice a fost modificată, dar s-au păstrat restricții similare în privința depunerii de candidaturi. Având în vedere prevalența dreptului european asupra celui intern, în condițiile art. 20 și art. 148 din Constituție, hotărârile de respingere a candidaturii/listelor sunt nelegale.

59. Judecătoria Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Ca orice drept fundamental, și dreptul de a fi ales nu este absolut. Legiuitorul are competența, în temeiul art. 73 alin. (3) lit. a) din Constituție, să reglementeze, prin lege organică, sistemul electoral, subordonându-se principiilor statuate de art. 16 alin. (3), art. 37 și art. 40 din Legea fundamentală și să dezvolte condițiile concrete pentru exercitarea dreptului de a fi ales la nivelul fiecărei funcții publice electivă, fără restricții nerezonabile, ceea ce implică posibilitatea existenței unor condiționări în exercițiul acestor drepturi. Necesitatea depunerii unei liste de susținători care să reprezinte un procent de 1% din numărul total al alegătorilor înscrisi în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, respectiv 2.494 persoane, conform Hotărârii nr. 1 din 11 aprilie 2016 a Biroului Electoral de Circumscripție nr. 5 sector 5 București este o condiție rezonabilă în mod evident, procentul stabilit de legiuitor nefiind de natură să golească de conținut dreptul de a fi ales al petentului.

60. Judecătoria Filași, citând textele constituționale ale art. 16 alin. (3) și art. 37, conchide că Legea fundamentală nu prevede obligativitatea unei liste de susținători, însă, ca orice drept fundamental, și dreptul de a fi ales nu este absolut, prin legislația electorală legiuitorul putând impune anumite condiții de formă pentru exercitarea acestuia. Obligația impusă de textul criticat nu constituie un obstacol în calea dreptului constituțional de a fi ales, numărul de minim 500 de susținători pentru localitățile urbane (teză subsidiară prevăzută de lege alături de cea privind procentul de 1% din alegători cuprinsă în recomandările Comisiei de la Veneția și reluată și în normele criticate).

61. Judecătoria Craiova — Secția civilă consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât stabilirea unei condiții privind numărul de susținători ai unui candidat nu este de natură să aducă atingere dreptului de a fi ales. Această ingerință în exercitarea dreptului de a fi ales este proporțională cu scopul pentru care a fost instituită, respectiv acela de a asigura reprezentativitatea candidaților la funcția de primar, iar aceștia să fie susținuți în candidatura lor de un anumit număr de alegători stabilit prin lege.

62. Tribunalul Cluj — Secția civilă consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât „legiuitorul are posibilitatea de a restrânge unele drepturi în materia alegerilor electorale, în scopul asigurării reprezentativității candidatului la o funcție publică”.

63. Judecătoria Cluj-Napoca — Secția civilă consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât legiuitorul are deplina legitimitate constituțională de a restrânge unele drepturi în materia alegerilor electorale, în scopul asigurării reprezentativității candidatului la funcția publică.

64. Judecătoria Sectorului 2 București — Secție comună consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Cu referire la jurisprudența Curții Constituționale în materie, respectiv Decizia nr. 782/2009, reține că instituirea

condiției prevăzute de lege reprezintă o modalitate prin care candidatul își dovedește potențialul de reprezentativitate, și o pârghie prin care se împiedică exercitarea abuzivă a drepturilor constituționale, asigurând accesul la exercițiul dreptului persoanelor eligibile la nivelul comunității.

65. Judecătoria Sectorului 4 București — Secția civilă consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât textul de lege criticat urmărește un scop legitim — asigurarea desfășurării în bune condiții a alegerilor locale — și păstrează un raport rezonabil de proporționalitate între interesele publice și propunerea unor candidați independenți sau din partea partidelor politice ce au o minimă susținere civică.

66. Tribunalul București — Secția a III-a civilă apreciază că textul de lege criticat nu contravine tratatelor internaționale în materia drepturilor omului la care România este parte, dreptul de a fi ales nefiind reglementat ca un drept absolut, ci putând fi exercitat în condițiile impuse de lege. Legiuitorul are prerogativa de a reglementa condițiile în care se poate exercita, în concret, dreptul de a fi ales, iar limitările stabilite de textul criticat nu sunt discriminatorii și nu aduc atingere substanței dreptului.

67. Tribunalul București — Secția a IV-a civilă apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât condiția stabilită de textul criticat nu reprezintă o ingerință excesivă în ceea ce privește dreptul de a fi ales. Legiuitorul are prerogativa de a reglementa condițiile în care se poate exercita, în concret, dreptul de a fi ales, iar impunerea unui număr minim de susținători nu are caracter excesiv. Argumentul corelației cu dispozițiile privind înființarea partidelor politice nu poate fi avut în vedere, întrucât textele legale în discuție vizează ipoteze diferite.

68. Judecătoria Sectorului 6 București — Secția civilă apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Legiuitorul are prerogativa de a reglementa condițiile în care se poate exercita, în concret, dreptul de a fi ales, iar limitările impuse de lege nu sunt arbitrare, nu sunt discriminatorii și nu aduc atingere existenței dreptului. Cât privește Dosarul nr. 654 D/2016, apreciază că nu poate analiza niciunul din motivele invocate, atribuția controlului de constituționalitate revenind exclusiv Curții Constituționale.

69. Judecătoria Sectorului 3 București — Secția civilă consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Legiuitorul are competența, în temeiul art. 73 alin. (3) lit. a) din Constituție, să reglementeze, prin lege organică, sistemul electoral, subordonându-se principiilor statuate de art. 16 alin. (3), art. 37 și art. 40 din Legea fundamentală și să dezvolte condițiile concrete pentru exercitarea dreptului de a fi ales la nivelul fiecărei funcții publice electivă, fără restricții nerezonabile, ceea ce implică posibilitatea existenței unor condiționări în exercițiul acestor drepturi. Necesitatea depunerii unei liste de susținători care să reprezinte un procent de 1% din numărul total al alegătorilor înscrisi în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, este o condiție rezonabilă în mod evident, procentul stabilit de legiuitor nefiind de natură să golească de conținut dreptul de a fi ales al petentului.

70. Tribunalul Arad — Secția a II-a civilă consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Parlamentul, ca organ reprezentativ suprem al poporului român este liber să aprecieze atât asupra instituirii condiției privind necesitatea unui număr de susținători pentru depunerea unei candidaturi, cât și asupra numărului acestora.

71. Tribunalul Dâmbovița — Secția I civilă consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Legiuitorul este liber să aprecieze atât asupra instituirii condițiilor pentru exercitarea dreptului de a fi ales, mai ales că dispozițiile art. 37

din Constituție nu exclud reglementarea prin lege a unor asemenea condiții.

72. Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. De altfel, autorul excepției nu a arătat care ar fi articolul din Constituție nesocotit de textul de lege criticat.

73. Curtea de Apel Timișoara — Secția I civilă, reiterând în fundamentarea opiniei sale motivele de neconstituționalitate formulate de autorul excepției, arată că „împărtășește majoritatea acestor argumente” invocate de autorul excepției, Partidul M10, și că „excepția de neconstituționalitate a art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 ar trebui admisă.”

74. Judecătoria Timișoara — Secția a II-a civilă și Judecătoria Timișoara — Secția I civilă consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Textul criticat nu încalcă prevederile constituționale referitoare la dreptul de a alege și de a fi ales și nici dreptul de asociere, respectiv condițiile restrângerii exercițiului unor drepturi și libertăți. Textul nu este nici discriminatoriu, întrucât se aplică nediferențiat tuturor candidaților și, de asemenea, asigură un raport rezonabil de proporționalitate între candidații efectivi și numărul potențial de votanți și asigură un just echilibru între interesul statului de a organiza alegeri libere și interesul potențialilor candidați de a le fi admisă candidatura.

75. Tribunalul Dolj — Secția I civilă consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Ingerința în dreptul de a fi ales pe care acesta o prevede este proporțională cu scopul pentru care a fost instituită, respectiv acela de a asigura reprezentativitatea candidaților la funcția de primar.

76. Tribunalul Bihor — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal a analizat admisibilitatea excepției de neconstituționalitate invocate.

77. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

78. Guvernul a transmis, cu adresele nr. 5/2.873/2016, nr. 5/2.874/2016, nr. 5/2.875/2016, nr. 5/2.878/2016, nr. 5/2.878/2016, nr. 5/2.880/2016, nr. 5/2.893/2016, nr. 5/2.894/2016, nr. 5/2.895/2016, nr. 5/2.896/2016, înregistrate la Curtea Constituțională cu nr. 4.030 din 11 mai 2016, nr. 4.031 din 11 mai 2016, nr. 4.039 din 11 mai 2016, nr. 4.029 din 11 mai 2016, nr. 4.043 din 11 mai 2016, nr. 4.040 din 11 mai 2016, nr. 4.037 din 11 mai 2016, nr. 4.046 din 11 mai 2016, nr. 4.047 din 11 mai 2016, și nr. 4.032 din 11 mai 2016, punctul său de vedere în sensul că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Apreciază că prin instituirea unui anumit prag de susținători nu se încalcă principiul constituțional al egalității în fața legii și a autorităților publice și dreptul de a fi ales, având în vedere anvergura acțiunilor pe care un partid politic este capabil să le desfășoare, în condițiile în care, potrivit prevederilor art. 2 din Legea nr. 14/2003, prin activitatea lor partidele politice promovează valorile și interesele naționale. Ca urmare, este firesc ca legiuitorul să condiționeze participarea la alegeri, pentru fiecare candidat la funcția de primar sau listă de candidați pentru consiliul local și pentru consiliul județean, de prezentarea unei liste de susținători reprezentând cel puțin 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, ca o garanție a reprezentativității sale. În consecință, consideră că textul de lege criticat nu este neconstituțional în raport cu dispozițiile art. 16, 37 și 53 din Constituție. Cât privește analogia cu Decizia nr. 75/2015, realizată de unii dintre autorii excepției de neconstituționalitate, arată că prin dispozițiile art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015, legiuitorul nu impune o condiție de reprezentativitate ridicată,

similar textului art. 19 alin. (3) din Legea nr. 14/2003, care a format obiectul respectivei decizii. Ca urmare, acesta nu afectează substanța dreptului de asociere și nici a dreptului de a fi ales. Referitor la pretinsa încălcare a prevederilor art. 26 din Constituție, consideră că semnătura pe lista de susținere are o dublă semnificație: confirmarea voinței unei persoane de a susține un candidat la funcția de primar sau o listă de candidați pentru consiliul local și pentru consiliul județean, pe de o parte, și acceptarea înscrierii pe listă a datelor sale personale, pe de altă parte. Obligația de întocmire a acestor liste cu semnături incumbă respectivului partid politic, care trebuie să se asigure, prin propriile mijloace, de buna credință a persoanei/persoanelor desemnate să întocmească listele și de respectarea, în consecință, a păstrării confidențialității asupra conținutului datelor colectate. Prin urmare, modalitatea în care persoana desemnată în acest scop înțelege să își îndeplinească sarcina primită din partea partidului politic nu poate reprezenta o problemă de neconstituționalitate, în sine, a dispozițiilor art. 49 din Legea nr. 115/2015.

79. Avocatul Poporului a transmis, cu adresele nr. 8.779 din 10 mai 2016, nr. 8.780 din 10 mai 2016, nr. 8.781 din 10 mai 2016, nr. 8.784 din 9 mai 2016, nr. 8.785 din 10 mai 2016, nr. 8.788 din 10 mai 2016, nr. 8.786 din 10 mai 2016, nr. 8.787 din 10 mai 2016, nr. 8.789 din 9 mai 2016, nr. 8.790 din 9 mai 2016, nr. 8.791 din 9 mai 2016, nr. 8.792 din 9 mai 2016, nr. 8.793 din 9 mai 2016, nr. 8.797 din 10 mai 2016, nr. 8.809 din 9 mai 2016, nr. 8.810 din 9 mai 2016, nr. 8.811 din 10 mai 2016, nr. 8.812 din 10 mai 2016, nr. 8.814 din 9 mai 2016, nr. 8.815 din 10 mai 2016, nr. 8.816 din 9 mai 2016, nr. 8.817 din 10 mai 2016, nr. 8.818 din 10 mai 2016, nr. 8.820 din 9 mai 2016, nr. 8.863 din 10 mai 2016, nr. 8.865 din 10 mai 2016, nr. 8.869 din 10 mai 2016, nr. 8.871 din 9 mai 2016, nr. 8.872 din 10 mai 2016, nr. 9.056 din 10 mai 2016, nr. 9.058 din 10 mai 2016, nr. 9.055 din 10 mai 2016, înregistrate la Curtea Constituțională cu nr. 3.991 din 10 mai 2016, nr. 3.992 din 10 mai 2016, nr. 3.993 din 10 mai 2016, nr. 3.933 din 9 mai 2016, nr. 3.995 din 10 mai 2016, nr. 3.996 din 10 mai 2016, nr. 3.996 din 10 mai 2016, nr. 3.999 din 10 mai 2016, nr. 3.934 din 9 mai 2016, nr. 3.935 din 9 mai 2016, nr. 3.936 din 9 mai 2016, nr. 3.937 din 9 mai 2016, nr. 3.938 din 9 mai 2016, nr. 4.000 din 10 mai 2016, nr. 3.940 din 9 mai 2016, nr. 3.941 din 9 mai 2016, nr. 4.003 din 10 mai 2016, nr. 4.004 din 10 mai 2016, nr. 3.942 din 9 mai 2016, nr. 4.006 din 10 mai 2016, nr. 3.943 din 9 mai 2016, nr. 4.007 din 10 mai 2016, nr. 4.008 din 10 mai 2016, nr. 3.944 din 9 mai 2016, nr. 4.010 din 10 mai 2016, nr. 4.011 din 10 mai 2016, nr. 4.014 din 10 mai 2016, nr. 3.945 din 9 mai 2016, nr. 4.016 din 10 mai 2016, nr. 4.018 din 10 mai 2016, nr. 3.990 din 10 mai 2016, nr. 4.020 din 10 mai 2016 punctul său de vedere, în sensul că dispozițiile legale criticate nu încalcă prevederile constituționale invocate. Referindu-se în acest sens la jurisprudența Curții Constituționale (deciziile nr. 1.013/2012 și nr. 503/2010), Avocatul Poporului reține că, în virtutea art. 73 alin. (3) lit. a) din Constituție, legiuitorul are competența exclusivă de a stabili modalitățile și condițiile de funcționare a sistemului electoral. Din aceeași jurisprudență rezultă că adăugarea prin lege a unor condiții suplimentare pentru ca o persoană să poată ocupa demnități publice electivă este motivată de importanța acestora, de rolul organelor reprezentative în exercitarea puterii suverane a poporului și de ideea unei reprezentări responsabile și eficiente, ca o garanție a reprezentativității acestora. În același sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materie, care se referă la o largă marjă de apreciere a statelor în alegerea sistemului electoral și a condițiilor de aplicare a acestuia, fără însă a limita drepturile în discuție atât de mult încât să afecteze esența acestora și să le golească de conținut. Invocă în acest sens și Codul bunelor practici în materie

electorală — Linii directoare și raport explicativ, adoptat de Comisia de la Veneția, în care s-a reținut că obligația de a colecta un număr special de semnături pentru propunerea unei candidaturi este, de principiu, compatibilă cu principiul sufragiului universal, precum și recomandarea ca numărul maxim de semnături să nu depășească pragul de 1% din alegători. Apreciază că, în cazul soluției legislative criticate, „nu se poate susține că instituirea unui prag de minim 1% din numărul total al alegătorilor înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare de circumscripție pentru care candidează ar avea ca efect suprimarea exercitării drepturilor electorale și nici nu constituie o cerință excesivă prin raportare la interesul public urmărit de legiuitor, și anume asigurarea unui grad sporit de responsabilitate din partea tuturor competitorilor electorali în participarea lor la procesul electoral, exercitarea cu bună credință a dreptului de a fi ales, precum și participarea la alegeri a unor candidați reprezentativi pentru colectivitățile locale ale căror interese urmează să le reprezinte.” Cu referire și la considerentele care au fundamentat Decizia Curții Constituționale nr. 782/2009, apreciază că norma criticată „institue un prag de reprezentativitate rezonabil de minim 1%, ușor de atins în practică, și care nu este de natură să lipsească de conținut dreptul de vot și dreptul de a fi ales.” Referitor la pretinsa încălcare a prevederilor art. 26 din Constituție, apreciază că datele cuprinse în listele de susținători sunt strict necesare pentru verificarea îndeplinirii condițiilor referitoare la depunerea candidaturilor, „fără a se putea susține în mod rezonabil că respectivele date ar putea fi utilizate și în alte scopuri sau că nu vor fi stocate cu respectarea legislației în materie”. Nu se încalcă nici prevederile art. 53 din Constituție întrucât, din perspectiva celor menționate, referitoare la condițiile pe care acesta constituțional le stabilește, „textul de lege atacat nu consacră un caz de restrângere a exercițiului dreptului de a fi ales”.

80. Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, susținerile autorilor excepției, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

81. Curtea Constituțională este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

82. Obiectul excepției de neconstituționalitate, în toate cauzele conexe, îl constituie dispozițiile art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 349 din data de 20 mai 2015. Curtea reține acest obiect al excepției de neconstituționalitate și în privința Dosarului nr. 667 D/2016, întrucât chiar dacă prin Sentința civilă nr. 227 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 491/230/2016, Judecătoria Filași a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 49 din Legea nr. 115/2015, în întregul său, din considerentele acesteia rezultă că criticile formulate privesc alin. (2) al acestui articol.

83. Textul de lege criticat are următorul cuprins:

— Art. 49 alin. (2): „Pentru fiecare candidat la funcția de primar și listă de candidați pentru consiliul local și pentru consiliul județean, partidele politice, alianțele politice, alianțele

electorale și organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale trebuie să prezinte o listă de susținători, care trebuie să cuprindă minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul localităților urbane de rangul II și III și de 1.000 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și localităților urbane de rangul I.”

84. În susținerea excepției se invocă prevederile constituționale ale art. 2 alin. (1) — *Suveranitatea*, art. 16 — *Egalitatea în drepturi*, art. 20 — *Tratatele internaționale privind drepturile omului*, art. 26 — *Viața intimă, familială și privată*, art. 36 alin. (1) — *Dreptul de vot*, art. 37 alin. (1) — *Dreptul de a fi ales*, art. 53 — *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți* și art. 148 — *Integrarea în Uniunea Europeană*. Se invocă, de asemenea, art. 14 și art. 18 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la interzicerea discriminării și limitarea folosirilor restrângerilor drepturilor, respectiv art. 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție, privind dreptul la alegeri libere. Se mai invocă art. 21 din Declarația Universală a Drepturilor Omului referitoare la dreptul de a fi ales și libertatea votului, art. 40 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene privind dreptul de a alege și de a fi ales în cadrul alegerilor locale, precum și Codul bunelor practici în materie electorală — Linii directoare și raport explicativ adoptate de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare (Veneția, 18—19 octombrie 2002).

85. Curtea constată mai întâi că, în cauza înregistrată cu nr. 683 D/2016, autorul excepției de neconstituționalitate, Stochiță Aurel Cătălin, este candidat independent la funcția de consilier local, astfel că în contestația pe care acesta a formulat-o împotriva hotărârii de respingere a candidaturii, nu sunt incidente prevederile art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015. Aceasta constituie o cauză de inadmisibilitatea a excepției de neconstituționalitate, în conformitate cu prevederile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, text care impune legătura excepției de neconstituționalitate cu cauza în care a fost ridicată. Cauza de inadmisibilitate constatată însă cu privire la unul dintre dosarele conexe nu poate împiedica examinarea pe fond a excepției de neconstituționalitate în celelalte cauze, unde Curtea a fost legal sesizată.

86. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că toate criticile formulate converg către a demonstra caracterul nejustificat și excesiv al instituirii obligației de a prezenta liste de susținători pentru candidaturile la alegerile locale depuse de partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale și organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale. Grupând aceste critici în funcție de principalele idei exprimate în motivările excepțiilor de neconstituționalitate, prin raportare la textele constituționale și din actele internaționale invocate, Curtea va proceda la examinarea, punctuală, a fiecăreia dintre acestea.

87. Astfel, o primă critică formulată de majoritatea autorilor excepției este în sensul că, atâta vreme cât art. 37 din Constituție, care reglementează dreptul de a fi ales, nu prevede „nicio condiționare” de genul celei stabilite prin art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015, reglementarea acestei condiții de către legiuitor încalcă textul constituțional menționat, prevederile art. 2 și art. 20 din Constituție, precum și prevederile art. 3 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

88. Curtea reține că aceste critici se bazează pe o interpretare care ignoră specificul normelor constituționale, precum și raportul dintre acestea și legislația infraconstituțională.

Constituția, ca lege fundamentală a statului, cuprinde norme de principiu care reglementează toate domeniile vieții economico-sociale, politice și juridice ale societății organizate statale. În Constituție sunt sistematizate principiile generale care caracterizează regimul politic, organizarea și funcționarea instituțiilor statului, drepturile și libertățile cetățenilor, reglementarea detaliată a acestora realizându-se apoi prin legi organice sau ordinare, după caz, în funcție de distincțiile pe care însăși Constituția le stabilește.

89. În ceea ce privește dispozițiile constituționale la care autorii excepției de neconstituționalitate fac referire, atât semnificația, cât și modul în care acestea sunt dezvoltate în legislația infraconstituțională au fost analizate de Curtea Constituțională în cauze în care a examinat critici de neconstituționalitate asemănătoare.

90. Astfel, într-o jurisprudență constantă, Curtea a statuat că „suveranitatea națională, principiu fundamental al statului român, aparține, potrivit art. 2 din Constituție, poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum. Textul constituțional invocat exprimă, așadar, voința constituantului român, potrivit căreia, **în cadrul democrației reprezentative, suveranitatea națională aparține într-adevăr poporului român, însă aceasta nu poate fi exercitată într-un mod direct, nemijlocit, la nivel individual, forma de exercitare fiind cea indirectă, mijlocită, prin procedeele alegerii organelor reprezentative. Modalitatea de constituire a acestora din urmă reprezintă expresia suveranității naționale, manifestată prin exprimarea voinței cetățenilor în cadrul alegerilor libere, periodice și corecte, precum și prin referendum**” (a se vedea Decizia nr. 419 din 26 martie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 274 din 28 aprilie 2009, la care trimit, deopotrivă, Decizia nr. 61 din 14 ianuarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 76 din 3 februarie 2010, și Decizia nr. 682 din 27 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 473 din 11 iulie 2012).

91. În ceea ce privește **alegerile**, art. 73 alin. (3) lit. a) din Constituție stabilește că sistemul electoral se reglementează prin lege organică. Așadar, constituantul a lăsat în seama legiuitorului ordinar libertatea de a stabili regulile de organizare și de desfășurare a procesului electoral, modalitățile concrete de exercitare a dreptului de vot și a dreptului de a fi ales, cu respectarea condițiilor impuse de Constituție.

92. **Condițiile de fond și de formă pe care o persoană trebuie să le îndeplinească pentru exercitarea dreptului de a fi ales** sunt prevăzute, la nivel constituțional, de art. 16 alin. (3), art. 37 și 40, precum și, la nivelul legislației infraconstituționale, de norme cuprinse în aceleași legi electorale, care se subordonează condițiilor generale constituționale și le dezvoltă, totodată, după criteriul funcției publice electivă pentru care sunt organizate respectivele alegeri (a se vedea Decizia nr. 61 din 14 ianuarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 76 din 3 februarie 2010).

93. În același sens sunt și dispozițiile art. 3 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, invocate de autorii excepției, prin raportare la prevederile art. 20 din Constituție. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că **dreptul la alegeri libere nu este absolut, iar statele au o marjă largă de apreciere în alegerea sistemului electoral și a condițiilor de aplicare a acestuia, fără însă a limita drepturile în discuție atât de mult încât să afecteze esența acestora și să le golească de conținut** [a se vedea, de exemplu, hotărârile din 2 martie 1987 și 22 mai 2012, pronunțate în cauzele *Mathieu-Mohin and Clerfayt împotriva Belgiei*, paragraful 52, și, respectiv,

Scoppola împotriva Italiei (nr. 3), paragrafele 83 și 84]. Dispozițiile menționate stabilesc obligația statelor contractante de a derula alegeri „libere”, „la intervale rezonabile”, „prin scrutin secret”, „în condiții care să asigure libera exprimare a voinței poporului”, fără a impune introducerea unui sistem determinat de vot. (Hotărârea pronunțată în Cauza *Mathieu-Mohin și Clerfayt împotriva Belgiei*, din 2 martie 1987, paragraful 54). Există numeroase moduri de a organiza și de a face să funcționeze sistemele electorale, după cum se constată existența unei multitudini de diferențe între statele contractante în această materie, datorate evoluției lor istorice, diversității culturale și de gândire politică, astfel că fiecare stat va „încorpora” aceste elemente în propria viziune despre democrație (Hotărârea pronunțată în Cauza *Hirst împotriva Regatului Unit*, din 6 octombrie 2005, paragraful 61). Pentru a răspunde scopurilor art. 3 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice sistem electoral are a fi apreciat în funcție de evoluția politică a unui stat, încât detalii inacceptabile în cadrul unui sistem determinat pot să apară ca justificate în altul, cerința esențială rămânând aceea ca **sistemul adoptat să îndeplinească, în esență, condițiile asigurării liberei exprimări a voinței poporului în alegerea corpului legislativ** (Hotărârea pronunțată în Cauza *Mathieu-Mohin și Clerfayt împotriva Belgiei*, din 2 martie 1987, paragraful 54). Astfel, niciuna dintre condițiile impuse, dacă este cazul, nu trebuie să împiedice libera exprimare a poporului cu privire la alegerea corpului legislativ — cu alte cuvinte, ele trebuie să reflecte sau să nu contracareze preocuparea de a menține integritatea și eficiența unei proceduri electorale ce urmărește să determine voința poporului prin intermediul sufragiului universal (Hotărârea pronunțată în Cauza *Yumak și Sadak împotriva Turciei*, din 8 iulie 2008, paragraful 109). **Această alegere, dictată de considerente de ordin istoric și politic care îi sunt proprii, ține în principiu de domeniul de competență exclusivă a statului** (Hotărârea pronunțată în Cauza *Podkolzina împotriva Letoniei*, din 9 aprilie 2002, paragraful 34).

94. Tot astfel, Codul bunelor practici în materie electorală — Linii directoare și raport explicativ adoptate de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare (Veneția, 18—19 octombrie 2002), referindu-se la nivelul reglementării în materie electorală, recomandă, la pct. 2 *Niveluri normative și stabilitatea dreptului electoral*, următoarele: „66. *Una din modalitățile de evitare a manipularilor ar fi definirea în Constituție sau într-un text superior legii ordinare a elementelor celor mai sensibile (sistemul electoral propriu-zis, componența comisiilor electorale, circumscripțiile sau regulile de constituire a circumscripțiilor). O altă soluție, mai flexibilă, ar fi de a stipula în Constituție ca, în cazul amendării legii electorale, vechiul sistem va rămâne aplicabil pe timpul viitoarelor alegeri — cel puțin dacă acestea au loc în anul următor — și că sistemul nou va fi aplicat începând cu scrutinele ulterioare. 67. Pentru restul, dreptul electoral ar trebui să aibă, în principiu, un rang legislativ. Normele privind implementarea, și anume cele care reglementează chestiunile de ordin tehnic și de detaliu, pot fi, totuși, prezentate sub formă de regulament.*”

95. Față de cele arătate, Curtea reține că dispozițiile art. 37, alături de cele ale art. 16 alin. (3) și 40 din Constituție, stabilesc doar condițiile de principiu, de fond și de formă, pe care o persoană trebuie să le îndeplinească pentru exercitarea dreptului de a fi ales, iar Legea nr. 115/2015 le dezvoltă, în privința alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale — consilii locale, consilii județene, primari și președinți ai consiliilor județene. În acest cadru, **textul criticat consacră o condiție de exercitare a dreptului fundamental de a fi ales** în respectivele autorități reprezentative, și anume aceea de a prezenta o listă de susținători la depunerea candidaturii.

Instituirea unei astfel de condiții este, de principiu, în acord cu normele constituționale cuprinse în art. 2 — *Suveranitatea*, precum și cu cele ale art. 3 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prin prisma art. 20 din Constituția României, astfel încât criticile formulate de autorii excepției sub acest aspect sunt neîntemeiate.

96. Revine Curții Constituționale să se pronunțe dacă, prin modul în care a fost reglementată, condiția instituită de legiuitor limitează în mod nepermis dreptul de a fi ales. Pentru aceasta va proceda în continuare la examinarea criticilor potrivit cărora condiția prezentării unei liste de susținători pentru candidaturile la alegerile locale depuse de partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale și organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale are caracter nejustificat, excesiv, discriminatoriu, în contradicție cu art. 16, 36 și 37 din Constituție, art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la interzicerea discriminării, în corelație cu dreptul de a fi ales, art. 40 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene privind dreptul de a alege și de a fi ales în cadrul alegerilor locale, precum și cu art. 21 din Declarația Universală a Drepturilor Omului referitoare la dreptul de a fi ales și libertatea votului.

97. În motivarea acestor critici, autorii excepției susțin, în esență, că reglementarea listelor de susținători/numărului de susținători, după caz, nu își găsește justificarea, mai ales din perspectiva și având în vedere considerentele care au fundamentat Decizia nr. 75 din 26 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 265 din 21 aprilie 2015, prin care Curtea a constatat neconstituționalitatea dispozițiilor art. 19 alin. (3) din Legea partidelor politice nr. 14/2003, referitoare la numărul minim de membri fondatori necesari pentru constituirea unui partid politic, potrivit cărora „*Lista trebuie să cuprindă cel puțin 25.000 de membri fondatori, domiciliați în cel puțin 18 din județele țării și municipiul București, dar nu mai puțin de 700 de persoane pentru fiecare dintre aceste județe și municipiul București*”. În considerentele deciziei pronunțate, Curtea Constituțională a reținut, în esență, că „*nu există un just echilibru între interesele colective și cele individuale, de vreme ce, prin condiția de reprezentativitate ridicată, dreptul subiectiv al persoanelor interesate să constituie un partid politic cunoaște o limitare drastică, ce depășește posibilele avantaje create prin adoptarea normei (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 266 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 464 din 25 iunie 2014, paragraful 23). De asemenea, pentru stabilirea și păstrarea echilibrului corect, legiuitorul trebuie să recurgă la ingerința cea mai redusă asupra dreptului de asociere. Or, în speță, condiția numărului minim de membri fondatori și a dispersiei lor teritoriale a depășit ceea ce este just și echitabil în raport cu dreptul fundamental protejat — dreptul de asociere*”. Ca urmare a deciziei Curții Constituționale, Legea nr. 14/2003 a fost modificată și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 408 din 10 iunie 2015, astfel încât în prezent art. 19 alin. (3) are următorul cuprins: „*Lista trebuie să cuprindă cel puțin 3 membri fondatori*.” Construindu-și argumentarea pe un raționament prin analogie, autorii excepției încearcă să acrediteze ideea că în cazul reglementării numărului de susținători pentru candidaturile la funcțiile de primar/consilier local/consilier județean sunt aplicabile considerentele Deciziei nr. 75/2015 a Curții Constituționale și, implicit, soluția legislativă consacrată ca urmare a acestei decizii. Din această perspectivă, și pentru considerentele reținute în decizia menționată, se afirmă ingerința excesivă a statului asupra dreptului de a fi ales, precum și caracterul discriminatoriu al normelor criticate.

98. Contrar susținerilor autorilor excepției, Curtea reține că Decizia nr. 75/2015 susține, de principiu, necesitatea menținerii

soluției legislative criticate în prezenta cauză. Astfel cum se poate observa din examinarea considerentelor deciziei, exigențele pe care legislația electorală în ansamblu le instituie în privința exercitării drepturilor electorale au fost apreciate de Curte ca justificând eliminarea condiției excesive de asigurare a reprezentativității partidelor politice încă de la înființarea acestora. Curtea a reținut că „o parte semnificativă a aspectelor problematice avute în vedere de legiuitor pentru limitarea numărului de partide politice, și anume fragmentarea parlamentară sau finanțarea acestora de la bugetul de stat, își găsește soluțiile chiar în reglementările în vigoare adoptate în aceste materii, respectiv Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 22 iulie 2010 (art. 14, 15 și 16 din aceasta), și legile electorale (Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 12 septembrie 2011, Legea nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 196 din 13 martie 2008, și Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 333 din 17 mai 2007). [...] legislația în vigoare **conține suficiente elemente, de natura unor garanții cu rolul de a limita riscul fragmentării excesive a reprezentării parlamentare** sau al supraîncărcării bugetului de stat cu cheltuieli destinate finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. **Posibilele efecte negative ce ar apărea în lipsa adoptării măsurii legale examinate sunt, deci, contraracele prin existența unor instrumente legale adecvate, astfel că această condiție nu își mai găsește rațiunea**” (paragrafele 30—31). Referindu-se la „instrumente legale adecvate”, Curtea a avut în vedere tocmai limitările inerente în cadrul reglementării unor drepturi fundamentale, pentru evitarea exercitării abuzive a acestora.

99. Reprezentativitatea candidaturilor la funcțiile electivă, așadar și condiția instituită de art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015, pot fi calificate, de principiu, ca fiind ceea ce Curtea a denumit „instrumente legale adecvate”. Aceasta pornind de la faptul că desemnarea de candidați în alegeri constituie una dintre condițiile de „existență” a partidelor politice. Astfel, potrivit art. 45 coroborat cu art. 46 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 14/2003, una dintre situațiile de dizolvare pe cale judecătorească a unui partid politic este aceea în care „*nu a desemnat candidați, singur sau în alianță, în două campanii electorale succesive, cu excepția celei prezidențiale, în minimum 75 de circumscriptii electorale în cazul alegerilor locale, respectiv o listă completă de candidați în cel puțin o circumscriptie electorală sau candidați în cel puțin 3 circumscriptii electorale, în cazul alegerilor parlamentare*.” Așadar, indiferent de numărul de membri fondatori, prin instituirea unor condiții de reprezentativitate în privința candidaților partidelor se evită o fragmentare politică excesivă; practic, partidele care nu au forța politică de a desemna candidați în alegeri intră sub incidența cauzei de dizolvare menționate. Fără îndoială că nu toate partidele politice au aceeași forță politică, de aceea obligația instituită prevăzută de legiuitor a fost configurată în sensul desemnării unui număr minim de candidați la alegerile parlamentare și locale, care să asigure că partidul politic constituit este în măsură să realizeze rolul său constituțional, stabilit de art. 8 din Constituție, și anume de a contribui „*la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației*”, respectiv de Legea

partidelor politice nr. 14/2003 care prevede, în art. 2, că „*prin activitatea lor, partidele politice promovează valorile și interesele naționale, pluralismul politic, contribuie la formarea opiniei publice, participă cu candidații în alegeri și la constituirea unor autorități publice și stimulează participarea cetățenilor la scrutinuri, potrivit legii.*” Partidele politice trebuie să aibă un minim de forță/susținere pentru a realiza rolul lor constituțional, probată prin posibilitatea de a desemna candidați, la alegerile locale și parlamentare, în caz contrar neputând revendica statutul de partid politic. Pentru acestea din urmă există posibilitatea să își continue existența ca simple forme de asociere a cetățenilor, cu condiția ca înființarea și desfășurarea activității lor să se realizeze potrivit legii, pentru realizarea scopurilor dorite de membrii lor și în conformitate cu opțiunile acestora, exprimate în mod liber, pe plan social, cultural, economic și chiar politic.

100. Curtea constată în acest sens că textul criticat a fost adoptat chiar ulterior Deciziei nr. 75/2015, în cadrul unui demers realizat, în cursul anului 2015, de adaptare legislativă în considerarea alegerilor locale și parlamentare din anul 2016, inclusiv de corelare a reglementărilor în materie. Au fost astfel adoptate Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 349 din 20 mai 2015, Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 553 din 24 iulie 2015, Legea nr. 288/2015 privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 866 din 19 noiembrie 2015, respectiv a fost modificată și republicată Legea partidelor politice nr. 14/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 408 din 10 iunie 2015. Condiționarea înregistrării candidaturilor la funcțiile electiv de prezentarea unei liste de susținători apare, din această perspectivă, **ca fiind o măsură necesară și adecvată** pentru dovedirea unui anumit grad de reprezentativitate în rândul electoratului, deopotrivă pentru toți competitorii electorali, și pentru descurajarea eventualelor candidaturi abuzive.

101. Curtea constată, totodată, că, în condițiile modificării Legii partidelor politice nr. 14/2003, nu mai subzistă niciun temei pentru reglementarea unei diferențe de tratament juridic sub acest aspect între candidații partidelor politice și cei independenți. Astfel, modificarea legislației în sensul eliminării obligației de a proba o anumită reprezentativitate la constituirea partidului politic și situarea, din această perspectivă, a candidaților partidelor politice pe aceeași poziție cu candidații independenți susțin aplicarea acelorași reguli în privința ambelor categorii de candidați. În caz contrar ar exista o evidentă discriminare, de exemplu, între un candidat propus de un partid politic cu trei membri fondatori, care, susținut fiind de un partid, nu ar avea obligația de a proba potențialul său de reprezentativitate, și un candidat independent, care ar trebui să îl dovedească. Faptul că există diferențe sub aspectul numărului de membri, așadar și în privința posibilității de a proba acest potențial, între partidele politice, în funcție de numărul de membri ai acestora, ține de regulile democrației, ale pluralismului politic și, în sine, de activitatea partidelor și modul în care acestea își exercită funcțiile pentru care au fost constituite. Existența pluralității partidelor aflate în concurență implică și stabilirea unor reguli ale competiției. Toate partidele,

mai mari sau mai mici, deopotrivă candidate la exercitarea legitimă a puterii, cunosc astfel mijloacele pe care au dreptul să le întrebuițeze și cele care le sunt refuzate, ceea ce face ca organizarea competiției să fie constituțională. Astfel fiind, contrar susținerilor autorilor excepției, **măsura instituită prin textul criticat este în acord cu prevederile art. 16 din Constituție referitoare la egalitatea în drepturi și cu cele ale art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la interzicerea discriminării, în corelație cu dreptul de a fi ales.**

102. Cât privește **proporționalitatea** acestei măsuri, Curtea constată că sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, considerentele care fundamentează jurisprudența sa în care a analizat constituționalitatea aceleiași condiții legale impuse candidaților independenți, în care a reținut că o astfel de soluție legislativă impune „**o condiție necesară, rezonabilă și legitimă pentru exercitarea dreptului de a fi ales, ce nu constituie o piedică în prezentarea candidaturilor electorale**” (cu referire la alegerile locale — Decizia nr. 522 din 8 mai 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 370 din data de 15 mai 2008; *ad similib*, cu referire la alte categorii de alegeri, Decizia nr. 503 din 20 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. nr. 353 din 28 mai 2010, Decizia nr. 782 din 12 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 406 din 15 iunie 2009, Hotărârea nr. 37 din 2 octombrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 243 din 4 octombrie 1996, și Hotărârea nr. 71 din 16 octombrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 258 din 24 octombrie 1996). Astfel cum Curtea a statuat, „indiferent că este vorba de alegeri locale, parlamentare, prezidențiale sau euro-parlamentare, sistemul electoral național prevede, în esență, aceeași condiție: depunerea unei liste cu semnături de adeziune. Acest criteriu de preselecție a candidaților este unul obiectiv și rezonabil, aplicabil în condiții de egalitate de tratament fiecăreia dintre cele două categorii de participanți la alegeri: candidații independenți, pe de o parte, și cei propuși pe lista unui partid politic, pe de altă parte. Instituirea condiției legale privind depunerea listei cu semnături reprezintă o modalitate prin care candidatul la o funcție sau demnitate publică își dovedește potențialul de reprezentativitate și arată, în același timp, preocuparea legiuitorului de a preveni exercitarea abuzivă a dreptului de a fi ales, pe de o parte, dar și de a asigura, pe de altă parte, accesul efectiv la exercițiul acestui drept persoanelor eligibile [...] care într-adevăr beneficiază de credibilitatea și susținerea electoratului, astfel încât să existe șanse reale de reprezentare a acestuia [...]” (Decizia nr. 782 din 12 mai 2009, precitată). Deși o propunere de candidat nu poate privi, potrivit Constituției, decât o persoană ce întrunește condițiile constituționale de eligibilitate, alegerile pot avea loc numai cu respectarea procedurii electorale. De aceea, **depunerea candidaturii face parte din procedura electorală, așa încât cerința ca propunerea candidaturii să fie reprezentativă constituie o condiție legală ce nu vine în conflict cu dreptul constituțional de a fi ales.** (Decizia nr. 782 din 12 mai 2009, precitată, cu referire la Hotărârea nr. 37 din 2 octombrie 1996, precitată, și Hotărârea nr. 71 din 16 octombrie 1996, precitată).

103. Textul criticat se corelează cu recomandările cuprinse în Codul bunelor practici în materie electorală — Linii directoare și raport explicativ adoptate de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenary (Veneția, 18—19 octombrie 2002). Liniile directoare statuează în acest sens, la art. 1.3 — *Prezentarea candidaturilor*, pct. i și ii, următoarele: „*i. Prezentarea candidaților individuali sau a listelor de candidați pot fi condiționate de obținerea unui anumit număr de semnături; ii. Legea nu trebuie să impună colectarea semnăturilor a mai mult de un 1% din alegătorii circumscripției*

respective.” Această recomandare este dezvoltată în Raportul explicativ, pct. 8, după cum urmează: „*Obligația de a colecta un anumit număr de semnături pentru prezentarea unei candidaturi nu este, în principiu, incompatibilă cu principiul sufragiului universal. În practică, toate partidele politice, cu excepția unor formațiuni politice fantome, par a nu se confrunța cu nicio dificultate în colectarea numărului necesar de semnături, atunci când normele care reglementează colectarea semnăturilor nu sunt utilizate pentru a împiedica unii candidați de a se prezenta. Pentru a evita orice manipulari de acest gen, legea trebuie să stabilească un număr maxim de semnături care nu trebuie să depășească pragul de 1% din alegători.*” Curtea observă că textul citat distinge între partide care pot dovedi un potențial de reprezentativitate și partide care nu pot face acest lucru („formațiuni politice fantome”), ceea ce conduce la concluzia că, și în viziunea Codului bunelor practici în materie electorală, simpla înregistrare a unui partid politic nu reprezintă singurul criteriu pentru a califica o formă de asociere ca atare. Trebuie ca partidul politic astfel constituit să probeze o activitate circumscrisă rolului partidelor politice într-un stat de drept.

104. Faptul că procentul stabilit de legea română se află la limita superioară a pragului reținut mai sus (*minimum 1% din alegători*), precum și instituirea unei condiții subsidiare referitoare la numărul minim de susținători (*nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul localităților urbane de rangul II și III și de 1.000 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și localităților urbane de rangul I*) ține de marja de apreciere a legiuitorului și vizează asigurarea unei minime reprezentativități a candidaților la funcțiile electiv.

105. Curtea constată în acest sens că, potrivit art. 2 din Legea nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național — Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 408 din 24 iulie 2001, cu modificările și completările ulterioare, rețeaua națională de localități este compusă din localități urbane și din localități rurale, ierarhizate pe ranguri, după cum urmează: „rangul 0 — Capitala României, municipiu de importanță europeană; b) rangul I — municipii de importanță națională, cu influență potențială la nivel european; c) rangul II — municipii de importanță interjudețeană, județeană sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități; d) rangul III — orașe; e) rangul IV — sate reședință de comună; f) rangul V — sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor.” Potrivit aceleiași legi (anexa nr. II: *Localități urbane*), unul dintre indicatorii minimali de definire a localităților urbane este numărul de locuitori. În cazul orașelor acest număr este de **minimum 10.000**, iar în cazul municipiilor este de 40.000. Între condițiile necesare pentru înființarea unei comune (anexa nr. IV: *Localități rurale* pct. 4.0) se află și numărul de locuitori, care trebuie să fie de minimum **1.500**. Este adevărat că, raportat la acești indicatori minimali, prin aplicarea condiției legale potrivit căreia listele de susținători trebuie să cuprindă „*nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul localităților urbane de rangul II și III*” se impune candidaților să prezinte liste de susținători reprezentând mai mult de 1% din numărul de locuitori. Nu se poate susține însă că în acest mod este golit de conținut dreptul de a fi ales, în sensul unei imposibilități de îndeplinire a condiției stabilite de lege. Din configurarea acesteia transpare voința legiuitorului de a nu conferi listelor de susținători un caracter pur formal. Astfel, în condițiile aplicării procentului de 1% din numărul alegătorilor și în cazul comunităților mici, listele de susținători ar putea deveni doar o formă fără fond, având ca efect înscrierea în competiția electorală a unor candidați cu o reprezentativitate nesemnificativă. Curtea observă și faptul că, potrivit art. 51 alin. (3) din Legea nr. 115/2015, „*un susținător poate sprijini mai mulți candidați la funcția de consilier local,*

consilier județean și primar”, nefiind îngrădită în niciun fel posibilitatea alegătorului de a-și manifesta susținerea pentru potențialii candidați. De altfel, cu privire la problema **proporționalității** măsurilor utilizate de legiuitor în privința limitării dreptului de alegeți libere/dreptului de a fi ales, în jurisprudența europeană s-a reținut că, chiar un sistem ce fixează un prag relativ ridicat, spre exemplu, privitor la numărul de semnături necesare pentru prezentarea unei candidaturi sau ca o listă electorală să obțină un număr de voturi pe ansamblul teritoriului național pentru a putea avea reprezentare în Parlament nu au fost considerate că depășesc marja de apreciere recunoscută statelor în materie (Comis. EDH, 15 aprilie 1996, *Magnago et Sudtiroler Volkspartei împotriva Italiei*).

106. Raportat la prezenta cauză, Curtea constată că, susținând caracterul disproportionat al condițiilor stabilite de legiuitor, autorii excepției formulează critici cu caracter general referitoare la situația unor comune cu un număr mic de locuitori, fără însă a preciza care este acest număr, și în condițiile în care contestatorii nu sunt candidați la funcții electiv din acele comune, ci din orașe. Curtea nu poate reține aceste afirmații ca fiind argumente de neconstituționalitate a reglementării, întrucât nu au nicio legătură cu cauzele în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Cât privește documentele/înregistrarea privitoare la situația concretă dintr-un sat, prezentate în cauză, sunt, de asemenea, nerelevante, cu atât mai mult cu cât potrivit art. 20 alin. (1) din Legea administrației publice locale nr. 215/2001, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 20 februarie 2007, numai „*comunele, orașele, municipiile și județele sunt unități administrativ-teritoriale în care se exercită autonomia locală și în care se organizează și funcționează autorități ale administrației publice locale*”. Tot astfel, exemplificarea realizată de unii autori ai excepției, cu trimitere la situația minorităților din anumite comunități, al căror număr nu ar permite votarea unui „*conșoțional*”, nu poate fi reținută ca argument în susținerea încălcării art. 16, 36 și 37 din Constituție, întrucât ignoră cerința reprezentativității, aplicabilă deopotrivă tuturor candidaților la funcțiile electiv, indiferent căreia minorității i-ar aparține.

107. De altfel, criticile referitoare la caracterul „*exagerat*”, adică la lipsa de proporționalitate a măsurii criticate în prezenta cauză, pornesc de la o premisă greșită, dedusă dintr-o interpretare eronată a Deciziei nr. 75/2015. Conform acestei interpretări, în condițiile în care sunt suficienți trei susținători pentru a înregistra un partid politic, este exagerat să se pretindă pentru un candidat la alegerile locale prezentarea unei liste de minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul localităților urbane de rangul II și III și de 1.000 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și localităților urbane de rangul I.

108. Or, noțiunile cu care operează legile comparate prin prisma Deciziei nr. 75/2015 sunt diferite; decizia menționată subliniază o importantă distincție în această privință, și anume diferența dintre **membri fondatori** și **susținători**. Curtea a reținut că „*dacă legislațiile altor state prevăd condiția depunerii, la înregistrarea partidului politic, a unei liste cu un anumit număr de semnături ale susținătorilor/adeptilor/simpatizanților, legiuitorul român a impus semnarea de către membrii fondatori, noțiune mult mai restrictivă, deoarece, până la înregistrarea partidului, o persoană poate susține înființarea mai multor partide, care până la înregistrare nu există, din punct de vedere juridic, ca partide politice și deci nu pot avea membri, în timp ce aceeași persoană nu poate avea calitatea de membru fondator decât al unui singur partid politic; dispozițiile art. 19 alin. (3) din Legea nr. 14/2003 impun, deci, restricții mult mai*

mari sub aspectul atingerii în mod real a numărului cerut de membri fondatori decât dacă s-ar fi raportat la susținători/adepti/simpatizanți ai partidului politic” (paragraful 32). Așadar, **caracterul excesiv al condiției** impuse de legiuitor în privința exercitării dreptului de asociere în partide politice **a fost apreciat în legătură cu cerința referitoare la numărul de membri fondatori, iar nu de susținători.** Acest din urmă număr este, astfel cum am arătat, identic reglementat de Legea nr. 115/2015, deopotrivă pentru partide politice și pentru candidații independenți. În plus, **situațiile ce sunt comparate de autorii excepției sunt diferite.** Astfel, în cazul Deciziei nr. 75/2015, Curtea a examinat prevederi referitoare la condițiile de înregistrare a unui partid politic, în raport cu prevederile art. 40 din Constituție — *Dreptul de asociere*. Ca urmare, soluția și considerentele care au fundamentat-o au fost în mod evident determinate de interpretarea pe care Curtea Constituțională a dat-o acestui text constituțional de referință, interpretare care nu poate fi aplicată, *tale quale*, în privința altui drept fundamental, în speță dreptul de a fi ales. De altfel, Curtea nu a statuat în sensul reglementării unui anumit număr de membri fondatori pentru înființarea unui partid politic, ci numai asupra condiției pe care textul criticat în acea cauză o reglementa în privința exercitării dreptului de asociere. Astfel fiind, nu poate fi reținută concluzia raționamentului prin analogie enunțată de autorii excepției, întrucât situațiile-premisă comparate sunt diferite. Soluția legislativă, precum și sistemul constituțional și legal de referință care a circumstanțiat analiza Curții în Decizia nr. 75/2015 sunt, astfel cum am demonstrat, diferite de cele supuse analizei în prezenta cauză, neputând susține, prin urmare, o lipsă de proporționalitate a acesteia din urmă.

109. Pentru aceste considerente, Curtea constată că sunt neîntemeiate criticile privind încălcarea art. 36 referitoare la dreptul la vot, art. 37 din Constituție, ale art. 40 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, precum și ale art. 21 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, referitoare la dreptul de a fi ales.

110. În motivarea excepției se mai susține și încălcarea **art. 26 din Constituție**, referitor la dreptul la viață intimă, familială și privată, invocându-se eventuale abuzuri legate de întocmirea listelor de susținători și de utilizarea datelor consemnate în acestea, de natură a determina o rezervă a

113. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 5, de Spânoche Marian, și, respectiv, de Partidul 200 pentru București în dosarele nr. 8.555/302/2016, nr. 8.556/302/2016 și nr. 8.617/302/2016 ale Judecătoriai Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, de Ciucă Claudiu Viorel, și Partidul Național Țărănesc Creștin și Democrat — Organizația Județeană Dolj, respectiv de Neamțu Cornel, și Partidul România Mare — Filiala Județului Dolj în Dosarul nr. 488/230/2016 și nr. 491/230/2016 ale Judecătoriai Filiași, de Partidul Mișcarea Populară — Dolj în dosarele nr. 11.717/215/2016 și nr. 11.716/215/2016 ale Judecătoriai Craiova — Secția civilă, de Partidul Național Democrat — Organizația Cluj în Dosarul nr. 7.745/211/2016 al Tribunalului Cluj — Secția civilă, de Partidul Pirat România în Dosarul nr. 7.178/211/2016 al Judecătoriai Cluj-Napoca — Secția civilă, de Partidul 200 pentru București în Dosarul nr. 12.739/300/2016 al Judecătoriai Sectorului 2 București — Secție comună, de Sticlaru Gheorghe Cosmin și, respectiv, de Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 4 în Dosarul nr. 10.180/4/2016 și nr. 10.182/4/2016 ale Judecătoriai Sectorului 4 București — Secția civilă, de Partidul Verde și Lungu Liviu în Dosarul nr. 28/C/AL/2016 și Dosarul nr. 25/ALA/2016 ale Tribunalului București — Secția a III-a civilă, de Partidul Național Democrat — Organizația Municipiului București și, respectiv, de Partidul M10, Fenechiu Cătălin Daniel, Partidul Comunitar din România, Partidul 200 pentru București, Stochiță Cătălin Aurel, în Dosarul nr. 16/C/AL/2016, Dosarul nr. 10/C/AL/2016, Dosarul nr. 17/C/AL/2016, Dosarul nr. 18/C/AL/2016, Dosarul nr. 21/C/AL/2016, Dosarul nr. 16/ALA/2016 al Tribunalului București — Secția a IV-a civilă, de Partidul Uniunea Creștin Democrată din România, Partidul Platforma Acțiune Civică a Tinerilor — PACT, Partidul 200 pentru București în dosarele nr. 8.222/303/2016, nr. 8.221/303/2016, nr. 8.226/303/2016,

cetățenilor în completarea lor. Cu privire la aceste critici, Curtea reține că operațiunea de colectare a datelor cu caracter personal a semnatarilor listei de susținere se face de către una sau mai multe persoane special desemnate în acest scop de partidul politic. Obligația de întocmire a acestor liste cu semnături incumbă respectivului partid politic, care trebuie să se preocupe de aducerea sa la îndeplinire și să se asigure, totodată, prin propriile mijloace, de buna-credință a persoanei/persoanelor desemnate și de respectarea, în consecință, a păstrării confidențialității asupra conținutului datelor colectate. Prin urmare, modalitatea în care persoana desemnată în acest scop înțelege să își îndeplinească sarcina primită nu poate reprezenta o problemă de neconstituționalitate în sine a dispozițiilor art. 19 alin. (1) din Legea nr. 14/2003. Totodată, Curtea reține că depunerea acestor liste este necesară strict pentru verificarea îndeplinirii condițiilor legale referitoare la înregistrarea candidaturilor la funcțiile electivă, fără a se putea susține în mod rezonabil că respectivele date ar putea fi utilizate și în alte scopuri sau că nu vor fi stocate cu respectarea legislației în materie. Astfel de critici vizează însă modul de aplicare a legii, aspect ce excedează competenței Curții Constituționale.

111. Referitor la pretinsa încălcare a art. 53 din Constituție, respectiv a art. 18 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la limitarea folosirii restrângerilor drepturilor, Curtea reține că impunerea prin lege a îndeplinirii anumitor condiții pentru exercitarea unui drept constituțional nu constituie o încălcare sau o restrângere a acestuia, ci reflectarea în plan legal a condițiilor prevăzute de Constituție pentru realizarea acestui drept, fără a se putea susține încălcarea dispozițiilor art. 53 din Constituție (în același sens, Decizia nr. 765 din 18 decembrie 2014, paragraful 17).

112. Se invocă, de asemenea, art. 148 din Constituție, referitor la integrarea în Uniunea Europeană, fără a se motiva în ce constă pretinsa încălcare a acestui text constituțional. Or, simpla enumerare a unor dispoziții constituționale sau convenționale nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate, Curtea neputându-se substitui autorilor excepției pentru a identifica motivele încălcării acestora (a se vedea, în acest sens, de exemplu, Decizia nr. 785 din 16 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 646 din 9 septembrie 2011).

nr. 8.225/303/2016 și nr. 8.183/303/2016 ale Judecătorei Sectorului 6 București — Secția civilă, de Schmid Daniel, Partidul Național Democrat — Organizația Sectorului 3, Partidul 200 pentru București, Covaci Andrei în dosarele nr. 10.442/301/2016, nr. 10.441/301/2016, nr. 10.444/301/2016, nr. 10.510/301/2016 ale Judecătorei Sectorului 3 București — Secția civilă, Partidul Național Democrat — Organizația Arad în Dosarul nr. 2.169/108/2016 al Tribunalului Arad — Secția a II-a civilă, Partidul Verde — Filiala Județeană Dâmbovița în Dosarul nr. 1.908/120/2016 al Tribunalului Dâmbovița — Secția I civilă, Partidul Socialist Român — PSR Ialomița în Dosarul nr. 1.082/98/2016 al Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă, Partidul M10 în Dosarul nr. 3.458/30/2016 al Curții de Apel Timișoara — Secția I civilă, în Dosarul nr. 10.530/325/2016 și în Dosarul nr. 10.531/325/2016 ale Judecătorei Timișoara — Secția a II-a civilă și, respectiv, Secția I civilă, de Partidul Socialist Român — Filiala Dolj în Dosarul nr. 11.606/215/2016, Tribunalul Dolj — Secția a I civilă, Partidul Național Democrat — Organizația Județeană Bihor în Dosarul nr. 1.854/111/2016 al Tribunalului Bihor — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 49 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, Judecătorei Filași, Judecătorei Craiova — Secția civilă, Tribunalului Cluj — Secția civilă, Judecătorei Cluj-Napoca — Secția civilă, Judecătorei Sectorului 2 București — Secție comună, Judecătorei Sectorului 4 București — Secția civilă, Tribunalul București — Secția a III-a civilă, Tribunalului București — Secția a IV-a civilă, Judecătorei Sectorului 6 București, Judecătorei Sectorului 3 București — Secția civilă, Tribunalului Arad — Secția a II-a civilă, Tribunalului Dâmbovița — Secția I civilă, Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă, Curții de Apel Timișoara — Secția I civilă Judecătorei Timișoara — Secția I civilă, Judecătorei Timișoara — Secția a II-a civilă, Tribunalul Dolj — Secția I civilă și Tribunalului Bihor — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 11 mai 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Prim-magistrat-asistent,
Marieta Safta

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948368 937109